

Tamara Gajić*

**Prikaz knjige: „KRAKOV – KRALJEVSKI GRAD“ Autori: prof. dr Paszek Zbigniew, prof. dr
Predrag Jovanović Gavrilović**

*„Kad izgovaram reč Budućnost
Prvi slog već odlazi u prošlost.
Kad izgovaram reč Tišina
Narušavam je.
Kad izgovaram reč Ništa
Stvaram nešto što se ne smešta u bilo kakvo nepostojanje.“*

*„Tri najneobičnije reči“
Vislava Šimborska*

Monografske publikacije evropskih metropola na srpskom jeziku, pisane u formi turističkih vodiča, retkost su u našoj zemlji. Pred nama je jedno takvo delo autora profesora dr Zbignjeva Pašeka (Zbigniew Paszek) iz Poljske i profesora dr Predraga Jovanovića Gavrilovića.

Profesor dr Zbignjev Pašek je doktor ekonomskih nauka i profesor Krakovske akademije „Andrej Frič Modževski“, kao i Visoke škole informatike i menadžmenta u Žešovu. Osnivač je i direktor Škole preduzetništva i menadžmenta Ekonomske akademije u Krakovu. Mora se istaći da je i počasni doktor univerziteta u Kragujevcu. Autor u svom dugogodišnjem radu, tačnije od samog početka bavljenja naučnoistraživačkim radom, saraduje sa kolegama iz bivše Jugoslavije, a kasnije saradnju nastavlja i sa univerzitetskim profesorima u Srbiji. Svoju privrženost srpskom narodu najbolje dokazuje ovom monografijom na srpskom jeziku, u želji da našem narodu iskaže poštovanje i uputi dobrodošlicu u grad Krakov. Profesor Predrag Jovanović Gavrilović takođe je autor monografije. Profesor je na Ekonomskom fakultetu u Beogradu, a njegov višegodišnji boravak u Poljskoj je omogućio da ovo delo bude na adekvatan način predstavljeno srpskom narodu.

Sadržaj vodiča podeljen je na sedam ključnih poglavlja, a sama koncepcija, sadržaj i format u potpunosti odgovaraju ustaljenoj formi vodiča, ali i potrebama savremenog turista koji će biti i glavni korisnik ove literature.

Na samom početku autori nam prezentuju izuzetne fotografije deset najpoznatijih istorijskih znamenitosti Krakova. Jedan divan način i uvod u priču koja sledi, tako da čitaoci prateći tok vodiča sa velikim entuzijazmom i nestrpljenjem naprosto ulaze i tonu u njegov bogat sadržaj.

Osnovni fizički i društveno-geografski podaci Poljske i grada Krakova dati su u prvom poglavlju vodiča, tako da su korisnici upoznati sa opštim vrednostima prostora. U delu koji nosi naziv *Krakov – pulsirajuće srce Poljske*, autori opravdavaju sam naslov, dajući sve relevantne podatke iz kojih sledi ta konstatacija. Ističu osnovne demografske karakteristike grada, a zatim nadovezuju ostale vrednosti koje grad Krakov čine kulturnim i istorijskim jezgrom Poljske. Zašto je to tako, dovoljno nam govore podaci o tome koje sve istorijske ličnosti iz sveta nauke i umetnosti vode poreklo sa tih prostora i koje su svoj radni vek proveli u Krakovu. Zatim, ističu da je Krakov i univerzitetski centar države, ali ne sme se zaboraviti i da je veoma važan sportski centar. Treba spomenuti da Krakov poseduje jedan od najstarijih univerziteta u centralnoj Evropi, koji datira još iz 1364. godine. Reč je o čuvenom Jagjelonskom univerzitetu, čiji je osnivač Kazimir Veliki (Kazimierz Wielki). Zatim, tom viševekovnom kulturnom resursu pridružuju se Rudarsko-metalurška akademija (AGH), Poljska akademija umetnosti, Krakovska akademija „Andrej Frič Modževski“, te veliki broj drugih znamenitosti.

Autori nas kroz sva poglavlja na jedan misteriozan način navode da upoznamo sve kulturno-istorijske i turističke resurse grada Krakova. Dali su ilustrovani prikaz sakralnih objekata koji datiraju još iz trinaestog veka pa sve do danas, među kojima ističu i Poljsku autokefalnu pravoslavnu crkvu iz 14. veka, što dodatno privlači interesovanje posetioca sa prostora naše zemlje (poznato je da u Poljskoj ima 600.000 pravoslavnih

---

* Dr Tamara Gajić, profesor strukovnih studija, Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad, e-mail: gajic_tamara@yahoo.com

vernika). Opisu centra grada posvećeno je celo poglavlje sa mapom koja je od velikog značaja za sve turiste. Autori ističu atraktivnosti koje se ne bi smele zaobići pri svakoj poseti ovom čarobnom gradu, počevši od gradskih zidina, preko Glavnog trga do starog trgovačkog centra Sukjenjice. Videti taj široki trg u samom jezgru grada iz 1257. godine neopisivo je iskustvo.

Posetite najstariju univerzitetsku zgradu u Poljskoj, Collegium Maius iz 1400. godine. Podseća li nas Vavel dvorac na našu Petrovaradinsku tvrđavu? Veoma je opširno prikazan u vodiču, tako da je postignuta spona istorijskih vrednosti Krakova i realnih mogućnosti turističke eksploatacije tog prostora. Pogledajte fotografiju Volske šume i manastira Kamedula. Zar nas ne podseća na panoramu Fruške gore? Zatim fotografiju Volske šume i reke Visle posmatrane sa Zvezjinječkog mosta. Podseća li nas to na panoramu Petrovaradinske tvrđave i Novog Sada posmatrane sa Mosta slobode? Ima li sličnosti i u narodu, reći će nam autori koji su godinama skupljali verodostojne podatke i smestili ih u ovu monografiju. Da li znate da je prva ćirilčna štamparija otvorena upravo u gradu Krakovu 1491. godine? Da li znate da i Krakov ima svoju Desanku Maksimović? Da ima, a to je čuvena pesnikinja Vislava Šimborova? Upravo iz tog razloga je ovaj prikaz knjige započet stihovima velike pesnikinje, čije delo i rad svakog čitaoca asociraju na Krakov. Mnogo je toga što ne znamo o Krakovu i stoga kažemo da je to za nas misteriozan grad, grad za čije upoznavanje treba onoliko vremena koliko je bilo potrebno i za stvaranje njegove istorije i tradicije. Stoga dragi čitaoci, dragi turisti ili korisnici ovog vodiča, zahvaljujemo se autorima koji su dali sve od sebe da nam predstavite Krakov, samo onako kako ga može predstaviti neko ko je svoj životni i radni vek proveo u njemu, neko ko zna kako da nas navede da dođemo, a nakon toga da nam prezentuje sve duhovne i materijalne vrednosti, jednom rečju da nam predstavi savršenstvo ili velelepno zdanje istorije jednog evropskog naroda.

Delovi prirodnih resursa prezentovani su kao turistički proizvod, kroz poglavlje posvećeno okolini Krakova. Pejzaž Krakova, kao i navedene znamenitosti stvarane su iz godine u godinu, iz veka u vek. Izdvaja se Brdo Vande, koje se uzdiže nad rekom Dlubni, zatim Volska šuma sa zoološkim vrtom, akvapark kao deo modernog turističkog proizvoda, potpuni opozit istoriji i tradiciji, ali od izuzetnog značaja za turizam. Autori su sa čitaocima vodiča nesebično podelili najpotrebnije turističke informacije vezane za događaje, smeštajno-ugostiteljske kapacitete i druge objekte od enormnog značaja za svakog posetioca.

Vodič nije striktno informativnog karaktera, jer autori kroz sva poglavlja veoma precizno i dozirano unose svoj osećaj pripadnosti i ponosa, osećaj ljubavi prema gradu Krakovu. Na samom kraju napisane su zlatne misli i šaljivi stihovi Štaudingera, kao i reči i fraze iz svakodnevnog života koje su od velike pomoći budućim posetiocima grada.

Kako autor kaže: „Krakov je drag Poljacima“, mi sa potpunom slobodom dodajemo – Krakov postaje drag i onima koji ga posete, jer ko jednom poseti ovaj prelepi grad u dolini reke Visle, osetiće snažnu potrebu da se vrati. Krakov iz godine u godinu otkriva sve svoje tajanstvene znamenitosti, koje kao da nikada ne mogu biti dorečene, kao da svaka poseta odiše nekom misterioznom novinom koju treba čuti, osetiti i doživeti. To je kraljevski grad, grad dragulj, grad muzeja, to je grad večnog avanturizma i putovanja kroz istoriju. Krakov odiše jednom tajanstvenom dobrodošlicom, gostoljubivošću, odatle stalna potreba da se svaki put pri izboru destinacije odlučimo ponovo za Krakov, a odlazimo koliko očarani lepotom, toliko nezadovoljni što nismo u potpunosti upoznali grad, jer malo je godina, malo je decenija za upoznavanje ovog evropskog grada. Duboko u svesti svih turista stvara se težnja da što više prošire svoje znanje, da sagledaju svet i ljude sa onih vidika koje im omogućuju informacije i prilike u toku njihovih putovanja. Ovaj vodič je najbolja prilika da se uspostavi veza sa jednom za nas nikad dovoljno poznatom, ili uvek nedovoljno istraženom destinacijom. Autori su pokušali da se stave u ulogu vodiča, ali su istovremeno želeli da posetioci osete potrebu da vide, ili ako su već videli naprave neke komparativne vrednosti. Autori su radili dugi niz godina na prikupljanju materijala za vodič, ali su zaista sjajno i temeljno obeležili i ostali dostojni tumači jedne epohe, odlični vodiči kroz jednu istorijsku i ljudsku tvorevinu, koja vekovima svedoči o svom postojanju i vrednosti. Naznačili su sve ono po čemu se ovo danas savremeno sklanja od onog prošlog. Autori su dokazali da grad nije samo mesto obitavanja, kao i to da grad Krakov ima razloge i puno pravo da se zove evropskom metropolom. Snažno su istakli da je Krakov svedok zbivanja hiljadugodišnje istorije jednog naroda, da je spomenik i biografija nacije. Odakle ta fascinantna atmosfera, taj fantastični fluid uspostavljenih odnosa sa turistima, koji uvek rađa želju za ponovnom posetom? Grad ima istoriju, jedinstven je po svojoj

raznovrsnosti, pun kontrasta, velelepnost zdanja oslanja se i sjedinjuje sa običnim i svakodnevnim, sa tradicionalnim i modernim. Treba osetiti, prihvatiti, sroditi se sa njim. Evropski grad prepun lepog, spoj genijalnosti baroka, renesanse, gotike i drugih stilova. To nije beživotna muzejska relikvija koju posetioci samo praznicima obilaze, to je grad životne večnosti, spoj istorije i savremenog doba.

Tvorevine iz prošlosti dostojne našeg divljenja, ta spoljašnjost, ta istorija, fasada, taj pejzaž, taj gostoljubivi čin naroda jesu najlepša vizitkarta Krakova. Zato smatram da će ovaj vodič biti poziv posetiocima na putovanje, ali i poziv za zbližavanjem, razumevanjem među ljudima, pružena ruka prijatelju, poziv miroljubivoj koegzistenciji, poziv interkulturalnoj razmeni sa srpskim narodom.